

תוכן עניינים

שער א': האשם התורם בדיני הנזיקין	1
פרק א': מהו אשם תורם	1
1. הדין	1
2. מהו "אשם תורם"?	1
3. המדד לאשם התורם	9
4. קיומו של האשם התורם	10
4.1 התנאי לבדיקת אשם תורם	10
4.2 המבחנים לבדיקת אשם תורם	11
4.2.1 מבחן האדם הסביר - האם אדם סביר היה נזהר יותר באותו עניין	12
4.2.2 מבחן מידת האשמה	13
פרק ב': השיקולים השונים לעצם הפחתת פיצויים לתובע במקרה של אשם תורם	17
1. מטרת ההתרעה	17
2. מטרת הצדק המתקן	17
3. המטרה הכלכלית	17
4. המטרה התרופתית	17
5. פיזור הנזק	17
פרק ג': אשם תורם למול הוראות שונות בפקודת הנזיקין	19
1. אשם תורם למול סעיפים 65, 66 ו-68 לפקודת הנזיקין	19
2. אשם תורם למול הסתכנות מרצון	27
3. אשם תורם למול חובת הקטנת הנזק	28
פרק ד': היעדר שיקול-דעת של ילדים בגיל צעיר להעריך סיכונים	31
פרק ה': האם ניתן להחיל על תניית פיצוי מוסכם את דיני האשם התורם	39
פרק ו': תאונת דרכים	41
פרק ז': אימתי יש לייחס לתובע אשם תורם בדרגה גבוהה שיש בו כדי לפטור את הנתבע מתשלום פיצויים	53
פרק ח': התערבות ערכאת הערעור בשיעור האשם התורם	55
פרק ט': אחריות מעבידים ואשם תורם של עובד	69
1. כללי	69
2. הטלת אשם תורם על העובד	72
3. רשלנות וקיומו של האשם התורם	74
3.1 התנאי לבדיקת אשם תורם	74
3.2 המבחנים לבדיקת אשם תורם	74

3.2.1 מבחן האדם הסביר - האם אדם סביר היה נזהר יותר באותו עניין	76
3.2.2 מבחן מידת האשמה	76
4. התובע פעל בחוסר זהירות על דעת עצמו	85
5. לא הונחה על-ידי הנתבעים תשתית ראייתית שהיה בה כדי להוכיח שלתובע יש אשם תורם - פיצוי: 37,177 ש"ח	86
6. למנוח תרומה ממשית ומכרעת להתרחשות התאונה בשל החלטתו המודעת לקחת סיכון ולעשות שימוש במלגזה	87
7. "רשלנות תורמת" - סה"כ ראשי הנזק הם בסך של 138,579 ש"ח. מהסכום האמור יש לנכות בגין אשם תורם 25%, דהיינו הפחתה של 34,644 ש"ח. הסכום שנותר הינו 103,935 ש"ח	88
8. ביחס להתנהגות העובד, נפסק כי יש להבחין בין מקרים שבהם העובד נוטל על עצמו באופן חופשי ועצמאי סיכון בלתי-סביר, או שהוא מתעלם מסיכון ודאי, ואותו סיכון גורם לנזק. אז, יש הצדקה להטיל עליו אשם תורם. מנגד, במקרים שבהם העובד טועה או מוסח בלהט העבודה, או כאשר עסקינן בהתרשלות רגעית הנובעת מהיותו שקוע בביצוע העבודה כפי שזו הוגדרה לו על-ידי המעסיק - נקבע שאין די בכך, בהכרח, כדי לייחס לעובד אשם תורם	89
9. למרות שדין התביעה כנגד המעסיק, להתקבל, מן הנימוקים שצויינו, שעניינם, היעדר הדרכות מתאימות, היעדר פיקוח ואספקת ציוד ממנו נפל התובע, יש לפסוק לתובע אשם תורם, ואף אשם תורם גבוה, בנסיבות העניין	89
10. כאשר עובד הפעיל שיקול-דעת עצמאי באופן שיצר סיכון כתוצאה מהחלטתו, ניתן לייחס לעובד אשם תורם. במקרה הנדון, התובעת הפעילה שיקול-דעת עצמאי כאשר בחרה ללכת בסמוך למטף ולא מסביב לרכב ולפיכך בית-המשפט השית עליה 20% אשם תורם לקרות התאונה	90
11. בשאלת האשם התורם, יש לזכור כי דרישות הזהירות המוטלות על המעביד גבוהות מאלה הנדרשות מהעובד זאת משום שבידי המעביד האפשרות הכוללת למנוע מראש סיכונים ו/או לנקוט באמצעי זהירות ראויים, הוא מכיר את מקום העבודה טוב יותר מהעובד, הוא פועל מתוך חופש בחירה ובכך יש לו עדיפות על העובד המבצע לעיתים עבודה מסוכנת למען מעבידו תוך התעלמות מסיכונים אם בשל טעות ושיקול-דעת מוטעה ואם מתוך מסירות ופחד לאבד מקום עבודתו בהיותו במצב נחות במאזן הכוחות	90
12. בית-המשפט קבע כי התובע ביצע עבודה רגילה בסביבה לא בטוחה ולא מגודרת, שקיבל על עצמו לבצע המעביד שלו, הקבלן. על-כן האירוע דנן נופל לגדר האחריות לפי סעיף 13 לפקודת הנזיקין	90

13. ביחס להתנהגות העובד, נפסק כי יש להבחין בין מקרים שבהם העובד נוטל על עצמו באופן חופשי ועצמאי סיכון בלתי-סביר או שהוא מתעלם מסיכון וודאי, ואותו סיכון גורם לנזק. אז, יש הצדקה להטיל עליו אשם תורם. מנגד, במקרים שבהם העובד טועה או מוסח בלהט העבודה, או כאשר עסקינן בהתרשלות רגעית הנובעת מהיותו שקוע בביצוע העבודה כפי שזו הוגדרה לו על-ידי המעסיק - נקבע שאין די בכך, בהכרח, כדי לייחס לעובד אשם תורם. 91	
14. תמצית ההלכה הפסוקה. 91	
14.1 היעדר גידור - יד שנמחצה - אשם תורם של העובד. 91	
14.2 חובת ה"גידור לבטח" - סה"כ פיצוי בניכויי אשם תורם 15% : 932,904 ש"ח. 94	
14.3 קטיעת אצבעות - אשם תורם 20% ; פיצוי 182,000 ש"ח. 95	
14.4 תביעת שיבוב בה נקבע שהנפגע, אחראי בין היתר, לתאונה שנגרמה לו. 96	
14.5 נפילה מגובה - סך כל הנזק עומד על 1,347,800 ש"ח, ומסכום זה יש לנכות 1/3 בגין אשם תורם, כאמור לעיל. הנתבעים ישלמו לתובע פיצוי בסך כולל של 898,533 ש"ח. 97	
14.6 פציעה בנגריה - 15% אשם תורם - על הנתבעים 1, 2, 4 ו- 5 לשלם לתובע ביחד ולחוד סך של 682,426 ש"ח. 98	
14.7 נפילה מגובה באתר בניה - אשם תורם בשיעור של 10 אחוז בלבד. 100	
14.8 נפילה במדרגות מוסך - סיכום נזקי התובע 254,119 ש"ח ; לאחר ניכוי אשם תורם בשיעור של 20% - 203,295 ש"ח. 102	
14.9 היעדר גישה עקב מחסום של סחורות - טיפוס על הערימות ונפילה - הנתבעים, ביחד ולחוד, ישלמו לתובע סכום של 32,384 ש"ח ; אשם תורם 20% 103	
14.10 נפילה מפיגום באתר בניה - אשם תורם 10% ; הנתבעת תשלם לתובע פיצוי בסך של 65,500 ש"ח. בנוסף, תשלם הנתבעת למל"ל (תובע 2) סך של 74,000 ש"ח. 104	
14.11 נפילה מרמפה בגובה שני מטר באתר הבניה - סה"כ הפסדים : 383,363 ש"ח. בניכוי אשם תורם בשיעור 15% - 325,859 ש"ח. 105	
14.12 החלקה ונפילה. 106	
14.13 אשם תורם של אנשי מקצוע. 119	
14.14 פעילות ספורטיבית. 119	
14.15 הלכה פסוקה. 120	
שער ב' : האשם התורם בדיני החוזים 217	
פרק א' : מבוא 217	
פרק ב' : חובת הקטנת הנזק 249	

פרק ג': ההלכה הפסוקה	263
1. החלת תורת האשם התורם החוזי בדיני הביטוח	263
2. מקרה שבו מדובר בשני צדדים שגרמו לנזק בהתנהגותם - חלוקת האחריות באופן שווה	265
3. חלוקת האחריות בין מוכר לקונה - ע"א 3912/90	267
4. מקרה בו חטאו שני הצדדים כאחד בהפרת חובת תום-הלב, הפרה שהחלה בשלב המשא-ומתן והמשיכה עד לשלב כריתת החוזה וקיומו	285
5. בנסיבות המקרה דנן בית-המשפט ראה בתובעת ובנתבעת כשותפות לגרימת ה"תאונה המשפטית" ולפיכך מצא מקום בנסיבות אלה להפעיל את דוקטרינת "האשם התורם החוזי"	295
שער ג': דוגמאות ותקדימים	323
פרק א': רכישת נכס מקרקעין	323
פרק ב': מגרש כדורגל	325
פרק ג': אשם תורם - הזכות להתנגד לפעולה לא חוקית של המשטרה	327
פרק ד': בדיקת רכב לפני רכישה	329
פרק ה': אשם תורם מצד הבנק	331
פרק ו': קבלן עצמאי שעבד כקבלן-משנה	335
פרק ז': תלמיד בבית הספר	337
פרק ח': תכנון ובניה	339
פרק ט': האם ניתן לייחס לתובע אשם תורם כאשר לא בדק מה קורה עם החוב אשר ידע על דרישתו	341
פרק י': אשם תורם בסכסוך בין עורך-דין ולקוחו	343
פרק י"א: אשמה התורם של מדינת ישראל	345
פרק י"ב: אשמה התורם של חברת ביטוח מול לקוחה	347
פרק י"ג: אשם תורם ונזקי רכוש	349
פרק י"ד: אשם תורם וחוק איסור לשון הרע	379
פרק ט"ו: אשם תורם בתביעה נגד לשכת רישום המקרקעין	385
פרק ט"ז: אשם תורם ודואר ישראל	395